

Важливим напрямком раціоналізації документообігу є визначення частоти створення конкретних видів номіналів документів, групування їх на періодичні та постійні (умовно постійні) [4, с. 115].

Таким чином, дослідження організації документообігу та виявлення їх недоліків передбачають підвищення якості документів як носіїв інформації, зменшення робочого часу, збільшення ефективності праці працівників на підприємствах при складанні, обробці й зберіганні документів, за рахунок реалізації пропонованих напрямів раціоналізації документообігу.

Список використаних джерел:

1. Діловодство і документація [Текст]: навчально-методичний посібник / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України»; [уклад. П. О. Добродумов]. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2014. – 209 с.
2. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення: ДСТУ 2732-94. – Чинний від 1995-07-01. – К.: Держстандарт України, 1994. – 34 с.
3. Івашко Л. М. Електронний документообіг та його вплив на підвищення якості прийняття управлінських рішень / Л. М. Івашко, С. Г. Діордіца. // Моделювання економіки: проблеми, тенденції, досвід: Тези доповідей IV Міжнародної науково-методичної конференції-форуму молодих економістів-кібернетиків «Моделювання економіки: проблеми, тенденції, досвід», 24-26 жовтня 2013 року, Тернопіль, ТНТУ ім. Пулюя / відпов. ред. Р. М. Рогатинський. – Тернопіль: Вид-во ТНТУ ім. Пулюя, 2013. – 216 с.
4. Шкіцька І. Ю. Управлінське документознавство: [навч. посібник для студ. вищих навчальних закладів спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність»] / І. Ю. Шкіцька. – Тернопіль: ТОВ «Новий колір», 2009. – 251 с.

Галаджун З.В.

*кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри журналістики та засобів масової комунікації,
Національний університет «Львівська політехніка»*

ВІДОБРАЖЕННЯ ЗАГАЛЬНОНАУКОВИХ КАТЕГОРІЙ «СПРАВЕДЛИВОСТІ» ТА «СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ» У СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Протягом усієї своєї історії людство зазнавало змін еволюційного та революційного характеру. Попри неоднорідність територій, однаковість рівня економічного розвитку, культурних парадигм, правосвідомості тощо суспільним процесам (стосовно участі в них активної соціалізованої особи) притаманні дві тенденції. Умовно їх можна позначити як «індивідуалізм» і «колективізм», які так чи інакше проявляються на усіх рівнях в різних конкретних актах суспільного буття.

Зазначена проблема є однією з основ соціальної конфліктності як на індивідуальному, так і на спільнотному рівнях. Історію людства, отже, можна

розглядати як постійне вирішення конфліктних (суперечних) ситуацій, які так чи інакше пов'язані з проблемою розуміння принципів справедливого розподілу різними суб'єктами соціального дискурсу (які б відмінності щодо їхньої масштабності та значущості не існували). Саме прагнення до вирішення зазначеної проблеми призвело до усвідомлення необхідності правового нормування людських взаємин як такого соціального чинника, який дає змогу регулювати ступені конфліктності, запобігати різними способами переростанню суперечних соціальних чинників у реальне протистояння.

Морально-етичне нормування ґрунтується на фундаментальній соціально-етичній категорії, яку прийнято позначати як «справедливість» – «перша чеснота соціальних інститутів, точно так, як істина – перша чеснота систем думки» (Дж. Ролз (Роулс) [8]). Проблема справедливості в різному її розумінні хвилює і супроводжує людство протягом усього його соціально-історичного розвитку, і в різні часи вона знаходила свої (часто абсолютно різні) тлумачення. Проте саме категоріальне значення справедливості як обґрунтування усталеного користування здобутками суспільства залишається спільним і досі.

Слід зазначити, що соціально-філософська думка з різних концептуально заангажованих поглядів тією чи іншою мірою торкалася проблеми справедливості. При цьому сама категорія справедливості залишається актуальною, попри усю мінливість конкретно-історичних соціальних обставин. Особливо це стосується зламних епох, коли відбувається швидка зміна ціннісних, економічних та політичних парадигм. Щодо сучасних соціально-історичних умов в Україні, коли в масовій свідомості відбувається процес переоцінки цінностей, відчутною є відчуженість до права і держави, сенсом життя для багатьох стають влада, гроші, успішна кар'єра, здійснена будь-яким шляхом, актуальність наукової розробки проблеми соціальної відповідальності мас-медіа зростає.

Сама категорія розглядалася Гераклітом, Сократом, Платоном, Аристотелем, Епікуром, стоїками (Діоген Лаертський, Марк Аврелій), софістами (Протагор, Георгій та ін); сердньовічними мислителями (зокрема, Томою Аквінським), філософами Нового часу (Ф. Бекон, Г. Гроцій, Т. Гобс, Ш. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо, Дж. Локк, І. Кант, Г.-В.-Ф. Гегель); представниками марксистського напрямку; новітніми філософськими школами (неопозитивізм (Г. Харт, О. Вайнберг), неогегельянство (Ю. Біндер, К. Ларенц, Д. Джентиле, Б. Кроче, Ж. Іпполіт), екзистенціальна філософія (М. Хайдеггер, К. Ясперс, П. Сартр, Е. Фехнер), «відроджене» природне право (Ж. Маритен, Й. Месснер), «чисте вчення про право» (Г. Кельзен) та ін.).

В сучасній українській соціально-філософській думці проблеми соціальних комунікацій в усій їхній складності та розмаїтті досліджувались вітчизняними ученими. Онтологічні та ціннісні парадигми соціального дискурсу (що тією чи іншою мірою з необхідністю перетинається з проблемами справедливості) розглядали Є. Бистрицький, А. Єрмоленко, А.І. Кавалеров, А.А. Кавалеров, О. Москаленко, І. Надольний, В. Пазенюк; проблеми становлення світоглядних орієнтирів в межах дискурсу через аналіз феномену історичної свідомості (ретроспекцію світоглядних комунікативних парадигм) розглядають А. Бичко,

І. Бичко, В. Воловик, А. Добролюбський. Проблеми, пов'язані з трансформаціями в соціально-комунікативному полі сучасного українського дискурсу, знайшли своє відображення в дослідженнях таких українських філософів як В. Андрушенко, Е. Гансова, К. Жоль, М. Михальченко, С. Наумкіна та ін. Проте сам феномен справедливості потребує ще більш детального та безпосереднього вивчення.

Питання розвитку вітчизняного медіа простору досліджені в роботах українських науковців у найрізноманітніших аспектах. Загальні проблеми державної політики України у сфері ЗМІ в контексті формування державної інформаційної політики та сучасних світових і європейських тенденцій цієї сфери досліджуються у роботах О.М. Гриценко [3], В.Д. Демченка [4], О.В. Литвиненка [5], Є.А. Макаренка [6], А.З. Москаленка [9], Г.Г. Почепцова [7], Ю.Е. Фінклера [10], С. А. Чукут [11]. Ними обґрунтовані засади напрямів демократичного розвитку сфери мас-медіа в Україні, базові принципи державної інформаційної політики, системи інформаційної безпеки, структури і принципи розвитку світового та національного інформаційного простору, проаналізовано зарубіжний досвід вироблення та впровадження медіа політики, можливості застосування його в українських умовах.

Серед українських вчених питаннями захисту честі, гідності та ділової репутації займалися О. Бандура, М. Коржанський, П. Михайленко, В. Осадчий, П. Рабінович, В. Сташис, В. Тацій та інші вчені. Розвиток інституту компенсації моральної шкоди досліджували вчені О. Ерделевський, С. Русу, Р. Стефанчук, С. Наріжний, Л. Корчевна, Є. Солодко, В. Павлюк, С. Беляцкин, В. Лапицький та інші, що свідчить про актуальність теми. Найбільш вагомий внесок у дослідження питань цивільно-правового захисту честі, гідності та ділової репутації зробили відомі спеціалісти у цій галузі, а саме: А.Л. Анісімов, О.М. Ерделевський, Л.О. Красавчикова, Н.С. Малейн, В.П. Паліюк, Р.О. Стефанчук, С. І. Шимон та ін. В межах «соціальних комунікацій» питання комунікативної дифамації як чиннику соціальної відповідальності мас-медіа досліджувала З.В. Галаджун [2], Л. І Верецька [1].

У сучасній російській правовій науці приділяється значна увага питанням захисту честі, гідності та ділової репутації, проте переважна більшість таких розробок пов'язано з дослідженнями цивільно-правового та цивільно-процесуального характеру, зокрема на сьогоднішній день найбільш помітним працею про дифамацію є дисертація С. В. Потапенко на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук «Проблеми судового захисту від дифамації в ЗМІ» (2002 р.). Крім того, протягом останніх років був захищений ряд дисертаційних робіт, присвячених цивільно-правових проблем захисту честі, гідності та ділової репутації, виконаних А.В. Беспаловим, В.В. Биковським, Д.І. Роговим, В.М. Седовим, А.Ф. Суржиком та іншими вченими.

Питання захисту честі і доброго імені також неодноразово ставало предметом уваги представників кримінально-правової науки: В.Б. Поєзжалова, Н.К. Рудого, В.І. Шмаріона, Т. Нуркаєва і ін. Історико-теоретичні аспекти даної

проблематики проаналізовані в роботах М.Л. Гаскарової, В.А. Сидорової, І.В. Сухомлинова, Т.В. Черкасової.

Наукова значимість результатів названих досліджень не може бути поставлена під сумнів. Разом з тим немає підстав обмежувати зміст понять справедливості та соціальної відповідальності рамками приватноправових відносин, фокусуючи тематику дослідження виключно на юридичній науці, оскільки природа явища значною мірою лежить у площині діяльності мас-медіа. Тому і теоретичні дослідження дифамації не можуть не враховувати специфіки сучасної журналістської дійсності, а, отже, і розглядатись в межах напрямку «соціальні комунікації».

Список використаних джерел:

1. Верецька Л. І. Феномен справедливості у контексті соціальної комунікації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук: 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / Верецька Любов Іванівна; Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – Одеса, 2002. – 21 с.
2. Галаджун З. В. Комунікаційна дифамація як чинник соціальної відповідальності мас-медіа: автореф. дис... канд. наук із соц. ком.: 27.00.01 «Теорія та історія соціальних комунікацій» / З. В. Галаджун. – К., 2011. – 16 с.
3. Гриценко О. М. Основи теорії міжнародної журналістики / О. М. Гриценко, В. І. Шкляр; за ред. В. В. Різуна. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. – 304 с.
4. Демченко В. Д. Часопис «Плейбой» як спосіб життя / В. Д. Демченко // Вісник ДНУ. – 2005. – № 4. – С. 3-10.
5. Литвиненко О. В. Інформаційний простір як чинник забезпечення національних інтересів України / О. В. Литвиненко, І. Ф. Білько, В. М. Потіха. – К.: ІМВКУ ім. Т. Шевченка, 1998. – 145 с.
6. Макаренко Є. А. Конституційне забезпечення інформаційних прав і свобод у демократичному суспільстві / Є. А. Макаренко // Вісник Київського університету. Ювілейний випуск. – 1999. – С. 131-139.
7. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации / Г. Г. Почепцов. – М.: «Рефл-бук»; К.: «Ваклер», 2001. – 656 с.
8. Роулс Дж. Теория справедливости / Дж. Роулс // Вопросы философии. – 1994. – № 10. – С. 26-37.
9. Сучасна українська журналістика: поняттєвий апарат / за ред. А. З. Москаленка. – К.: Школяр, 1997. – 149 с.
10. Фінклер Ю. Е. Мас-медіа та влада: технологія взаємин / Ю. Е. Фінклер. – Л.: Аз-Арт, 2003. – 212 с.
11. Чукут С. А. Генеза духовної культури (управлінський вимір): монографія / С. А. Чукут; Українська Академія державного управління при Президенті України. – К.: УАДУ, 1999. – 256 с. – Библиогр.: с. 247-254.